

УДК 336.71

Систематизація поняття «управління фінансовою безпекою підприємства»

Кітченко М.Ю.

магістр фінансового факультету
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця

Стаття присвячена визначенню сутності понять «фінансова безпека підприємства» та «управління підприємством». Розглянуто бачення різних авторів, що працювали над цим питанням, на основі чого зроблено систематизацію та запропоновано інтерпретацію поняття «управління фінансовою безпекою підприємства».

Ключові слова: управління фінансовою безпекою підприємства, фінансова безпека підприємства, управління підприємством.

Кітченко М.Ю. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ»

Статья посвящена определению сущности понятий «финансовая безопасность предприятия» и «управление предприятием». Рассмотрено видение разных авторов, которые работали над этим вопросом, на основе чего произведена систематизация и предложена интерпретация понятия «управление финансовой безопасностью предприятия».

Ключевые слова: управление финансовой безопасностью предприятия, финансовая безопасность предприятия, управление предприятием.

Kitchenko M.Yu. THE SYSTEMATIZATION OF THE CONCEPT OF "FINANCIAL SECURITY OF ENTERPRISE"

The article is devoted the definition of the concept of financial security of an enterprise and management of enterprises are defined. A vision of different authors who worked on this issue was considered, on the basis of which they were systematized and an interpretation of the concept of financial management of the enterprise was proposed.

Keywords: management financial security of an enterprise, financial security of an enterprise, management of enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В сучасних умовах, в період економічних криз та жорсткої конкуренції, у багатьох підприємствах виникають проблеми, через які втрачається фінансова стабільність, зменшується прибутковість, а саме підприємство втрачає свою самостійність і, як наслідок, стає неплатоспроможним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теми фінансової безпеки підприємства проводили такі вчені, як, зокрема, І.В. Чібісова, І.А. Бланк, О.Е. Пономаренко, М. Бердар, О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко, Р.С. Папехин, А.В. Гукова, І.Д. Анікіна, В.І. Куцик, А.І. Бартиш, Ю.В. Лаврова, О.М. Сорокіна.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Ціла низка підприємств сьогодні стоїть на межі банкрутства, внаслідок чого виникає потреба детального аналізу управління фінансовою безпекою, щоб подолати несприятливі фактори впливу на ранніх стадіях їх настання. Для цього необхідні чітке розуміння поняття «управління фінансовою безпекою підприємства» та структуризація заходів, на основі яких

будуть розроблятися подальші дії щодо запобігання несприятливих факторів та протидії їм.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Незважаючи на наявність значної кількості праць з цих питань, залишається низка підходів, які вимагають уваги. Тому метою роботи є систематизація поняття «управління фінансовою безпекою підприємства» на основі окремого розгляду понять фінансової безпеки підприємства та управління підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення сутності поняття фінансової безпеки підприємства необхідно звернутись до тлумачень, які відображені в окремих наукових працях.

Перший автор розглядає фінансову безпеку підприємства «як функціональну складову економічної безпеки підприємства, яка полягає у наявності такого його фінансового стану, який характеризується збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до загроз» [1]. Такого підходу дотримується І.В. Чібісова.

Другі два автори, а саме І.А. Бланк [2] та О.Е. Пономаренко [3], дотримуються іншого визначення. Автори розглядають фінансову безпеку підприємства як стан, що забезпечує захищеність фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього та внутрішнього характерів, фінансову рівновагу, стабільність, платоспроможність і ліквідність тощо. Тут фінансова безпека ототожнюється з фінансовим станом.

М. Бердар [4] дотримується іншого погляду на фінансову безпеку. Отже, фінансова безпека розглядається як здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою господарську, зокрема фінансову, діяльність ефективно і стабільно шляхом вжиття сукупності взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та нівелювати вплив ризиків внутрішнього та зовнішнього середовища.

Фінансову безпеку як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості та рентабельності бізнесу, якості управління тощо, розглядають такі науковці, як О.В. Ареф'єва та Т.Б. Кузенко [5].

Окремі науковці фінансову безпеку розглядають як здатність підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію.

Так, на думку Р.С. Папехина [6], А.В. Гукова та І.Д. Анікіної [7], сутність фінансової безпеки полягає у здатності підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію відповідно до цілей корпоративної стратегії в умовах невизначеного і конкурентного середовища.

В.І. Куцик, А.І. Бартиш [8] визначають фінансову безпеку підприємства як діяльність з управління ризиками та захисту інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз з

метою забезпечення стабільного розвитку підприємництва та зростання його власного капіталу в поточній і стратегічній перспективах.

Ці науковці ототожнюють фінансову безпеку з діяльністю, націленою на досягнення визначеного стану. Ця думка також є слушною, але не відповідає умовам об'єктивності, оскільки характеристики безпеки підприємства не залежать повною мірою від діяльності менеджерів.

Цікавий підхід до трактування сутності фінансової безпеки зустрічається у Ю.В. Лаврової [9], яка розглядає її як систему, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства або збалансований стан.

Інший підхід використовує О.М. Сорокіна [10], розглядаючи зміст терміна «фінансова безпека». На її думку, фінансова безпека підприємства визначається як специфічний вид економічних відносин, які виникають між підприємством і суб'єктами його зовнішнього оточення щодо забезпечення оптимального фінансового стану, в якому має перебувати підприємство для реалізації своєї стратегії та який характеризується здатністю підприємства протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам.

В результаті розгляду поняття фінансової безпеки підприємства уточнено та запропоновано таке визначення. Фінансова безпека підприємства – це комплексна характеристика підприємства, за якої відбуваються збалансованість та стабільність зовнішніх та внутрішніх показників діяльності з урахуванням усіх реальних та потенційних загроз.

Також розглянуто, чим є управління фінансовою безпекою підприємства. Над цим питанням працювали А.С. Большаков, С.В. Мочерний, С.І. Михайлова та інші науковці (табл. 1).

Таким чином, розглянувши погляди науковців, вважаємо, що найбільш точно та повно управління підприємством розкриває

Таблиця 1

Інтерпретація поняття «управління підприємством»

Автор	Визначення
А.С. Большаков [11]	Управління підприємством – це процес розподілу й руху ресурсів в організації з наперед заданою метою, за наперед розробленим планом та з безперервним контролем за результатами діяльності.
С.В. Мочерний [12]	Управління підприємством – це процес планування, організації, мотивації та контролю, необхідний для формулювання та досягнення цілей організації.
С.І. Михайлова [13]	Управління підприємством – це постійна та систематична дія, спрямована на діяльність його структур для забезпечення злагодженої роботи та досягнення кінцевого позитивного результату.

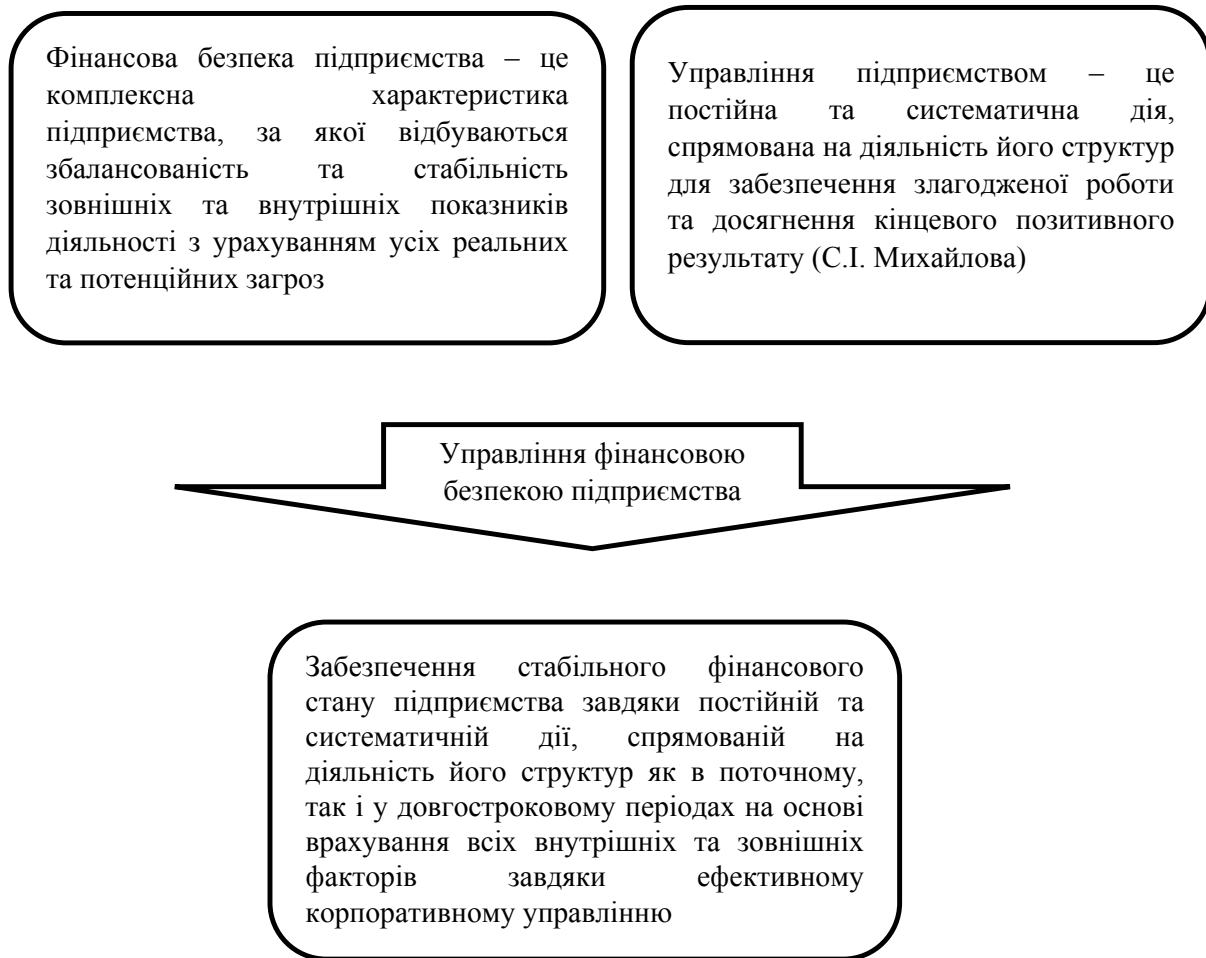

Рис. 1. Узагальнення поняття «управління фінансовою безпекою підприємства»

С.І. Михайлова, яка зазначає, що управління підприємством є постійною та систематичною дією, спрямованою на діяльність структур підприємства для забезпечення злагодженої роботи та досягнення кінцевого позитивного результату.

Після аналізу поняття фінансової безпеки підприємства та інтерпретації терміна управління підприємством можна дійти висновку, що кожен автор виділяє основні характеристики, які мають вплив на подальшу його діяльність. Тому запропоновано узагальнення цих двох понять, а також виявлено сутність терміна «управління фінансовою безпекою підприємства» (рис. 1).

Висновки з цього дослідження. Таким чином, можна сказати, що, незважаючи на різноманітність понять, кожен автор робить певні акценти під час тлумачення управління фінансовою безпекою підприємства. Тому, згрупувавши і розглянувши низку визначень, управління фінансовою безпекою підприємством можемо розглядати як забезпечення стабільного фінансового стану підприємства завдяки постійній та систематичній дії, спрямованій на діяльність його структур як в поточному, так і в довгостроковому періодах на основі врахування всіх внутрішніх та зовнішніх факторів завдяки ефективному корпоративному управлінню.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чібісова І.В., Івашина Є.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2011_31/Chibis.pdf.
2. Бланк І.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев: Ника-Центр, Эльга, 2006. 776 с.
3. Пономаренко О.Е. Теоретичні аспекти фінансової безпеки підприємств. Економіка розвитку. 2010. № 1 (53). С. 77–80.

4. Бердар М. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка. 2011. № 124/125. С. 73–76.
5. Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 1. С. 98–103.
6. Папехин Р.С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий. Волгоград: Волгоградское научное изд-во, 2007. 16 с.
7. Гукова А.В., Аникина И.Д. Роль финансовой безопасности предприятия в системе его экономической безопасности. Образование и общество. 2006. № 3. С. 98–102.
8. Куцик В.І., Бартиш А.І. Фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління: проблеми забезпечення. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Вип. 21.4. С. 250–255.
9. Лаврова Ю.В. Фінансова безпека підприємства: класифікація загроз. Економічний аналіз. 2011. № 9. Ч. 2. С. 274–277. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2011_9_2/pdf/lavrova.PDF.
10. Сорокіна О.М. Зміст дефініції «фінансова безпека». Торгівля і ринок України. 2009. Вип. 28. Т. 3. С. 270–274.
11. Большаков А.С. Менеджмент: учеб. пособ. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 160 с.
12. Економічний словник-довідник / за ред. С.В. Мочерного. Київ: Феміна, 1995. 368 с.
13. Менеджмент: навч. посіб. / за ред. С.І. Михайлова. Вінниця: Нова книга, 2006. 416 с.

REFERENCES:

1. Chibisova I.V., Ivashina Є.M. Mekhanizm zabezpechennya finansovoy bezpeki pidpriemstva. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2011_31/Chibis.pdf.
2. Blank I.A. Upravlenie finansovoy bezopasnost'yu predpriyatiya. Kiev: Nika-Tsentr, El'ga, 2006. 776 s.
3. Ponomarenko O.E. Teoretichni aspekty finansovoy bezpeki pidpriemstv. Ekonomika rozvitku. 2010. № 1 (53). S. 77–80.
4. Berdar M. Zabezpechennya finansovoi bezpeki sub'ektiv pidpriemnitstva. Visnik Kiyvs'kogo natsional'nogo universitetu im. T. Shevchenka. Ekonomika. 2011. № 124/125. S. 73–76.
5. Aref'eva O.V., Kuzenko T.B. Ekonomichni osnovy formuvannya finansovoy skladovoy ekonomichnoy bezpeki. Aktual'ni problemi ekonomiki. 2009. № 1. S. 98–103.
6. Papekhin R.S. Indikatory finansovoy bezopasnosti predpriyatij. Volgograd: Volgogradskoe nauchnoe izd-vo, 2007. 16 s.
7. Gukova A.B., Anikina I.D. Rol' finansovoy bezopasnosti predpriyatiya v sisteme ego ekonomicheskoy bezopasnosti. Obrazovanie i obshchestvo. 2006. № 3. S. 98–102.
8. Kutsik V.I., Bartish A.I. Finansova bezpeka pidpriemstva yak samostiyniy ob'ekt upravlinnya: problemi zabezpechennya. Naukoviy visnik NLTU Ukrayni. 2011. Vip. 21.4. S. 250–255.
9. Lavrova Yu.V. Finansova bezpeka pidpriemstva: klasifikatsiya zagroz. Ekonomichniy analiz. 2011. № 9. Ch. 2. S. 274–277. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2011_9_2/pdf/lavrova.PDF.
10. Sorokina O.M. Zmist definityi «finansova bezpeka». Torgivlya i rinoк Ukraini. 2009. Vip. 28. T. 3. S. 270–274.
11. Bol'shakov A.S. Menedzhment: ucheb. posob. Sankt-Peterburg: Piter, 2000. 160 s.
12. Ekonomichniy slovník-dovidnik / za red. S.V. Mochernogo. Kiyv: Femina, 1995. 368 s.
13. Menedzhment: navch. posib. / za red. S.I. Mikhaylova. Vinnitsya: Nova kniga, 2006. 416 s.